

รูปแบบการแก้ไขวิกฤติศรัทธาในพระสงฆ์ตามหลักปุคคล์ปสาทสูตร
A model for solving the crisis of Thai monk's faith
on Buggalappasātasutta

¹พระมหาดำรงค์ ปชฺ์โชตชโย (สัมพะวงค์)

Phramaha Damrong Pajjotajayo (Sampawong)

²พระมหาจิววัฒน์ กนตวณโณ

Phramaha Chiravat Kantawanno

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyala University

¹Corresponding Author, Email: damrong-pm@msn.com

Received June 5, 2022; Revised June 20, 2022; Accepted: September 28, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์นำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาวิกฤติศรัทธาในพระสงฆ์ตามหลักปุคคล์ปสาทสูตร โดยใช้การศึกษาจากเอกสาร หนังสือและบทความที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า พุทธศาสนิกชน ไม่ควรให้ยึดติดในตัวเอง หรือวัตถุมงคล ให้ยึดติดในพระสัทธรรมธรรมเป็นหลัก ถ้ายึดตัวบุคคล เมื่อพระภิกษุนั้นทำผิด ย้ายอาราม ลาสิกขา มรณภาพ ก็จะไม่ใส่ใจในคณะสงฆ์ และคณะสงฆ์ควรสอดส่องดูแลผู้ที่เข้าบวชให้อยู่ในกรอบของพระธรรมวินัยดูแลความประพฤติไม่ให้ออกนอกธรรมนอกวินัย เพื่อป้องกันการติเตียนในภาพลักษณ์ด้านลบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พุทธบริษัททั้ง 4 ควรตั้งมั่นในพระสัทธรรม ฝึกฝนอบรมตัวเองโดยธรรมศึกษาพระสัทธรรมให้เข้าใจโดยถ่องแท้ มองถึงผลประโยชน์คือคุณงามความดีที่จะเกิดมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน บุคคลควรมีศรัทธาประกอบด้วยปัญญา ครอบงำเห็นความจริง ก่อนค่อยเชื่อ ควรวางใจเป็นกลาง ไม่ยินดียินร้ายจนเกินไป มีศรัทธาควบคู่กับปัญญา หมั่นน้อมนำพระสัทธรรมมาขัดเกลาจิตใจตนเอง เมื่อมีข่าวคราวพระภิกษุบางรูปในด้านลบ ก็ควรมองตนเองว่าตัวเราเองก็ยังไม่บริบูรณ์ยังต้องฝึกฝนอบรมตนเองอยู่ ทำใจของเราให้ปราศจากอคติ 4 ประการ อยู่กับตนเอง มองตนเองทำตนเองให้บริสุทธิ์

คำสำคัญ: วิกฤติศรัทธา; พระสงฆ์; ปุคคล์ปสาทสูตร

Abstract

This article aims to present a model for solving the crisis of faith in monks on Buggalappasātasutta. by using studies from documents Related books and articles the study found that Buddhists should not be attached to themselves. or sacred

objects to adhere to the true Dharma If the person is seized When a monk makes a mistake, moves a monastery, passes away, and dies, he will not pay attention to the Sangha. And the Sangha should supervise those who are ordained to be in the framework of the Dharma and Discipline, to supervise their conduct so that they do not go outside the Dharma outside the Discipline. in order to prevent critics for negative image that will occur in the future. The four companies of Buddhism should believe in the true Dharma. Train yourself by teaching the Buddha Dharma to understand fully. Look at benefits as virtues that will occur more than personal interests. A person should have faith and wisdom. see the truth before believing should be neutral not too greedy Faith coupled with wisdom. Confidently bring the Buddha Dharma to refine one's mind When there is news of some monks in the negative, we should look at ourselves that we are not perfect yet we still need to train ourselves. Make your mind free from 4 prejudices, stay with yourself, look at yourself, purify yourself.

Keywords: the crisis; Thai monks; Buggalappasātasutta.

บทนำ

พระภิกษุสงฆ์ หมายถึง หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย (พระธรรมกิตติวงศ์, 2551) ซึ่งแยกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อริยสงฆ์ หมายถึงท่านผู้อุปสมบทเป็นพระภิกษุแล้ว ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแล้วบรรลุมรรคและผลภายใน และ สมมติสงฆ์ หมายถึงเอาท่านผู้อุปสมบทเป็นพระภิกษุแล้ว ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเพื่อบรรลุมรรคผล ในอนาคตกาลต่อไป ซึ่งพระสงฆ์ทั้ง 2 ประเภทนี้ ช่วยกันรักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงยืนยาวมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ ในปัจจุบัน หากจะกล่าวถึงพระสงฆ์ หนึ่งในสามของพระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ (พระธรรมกิตติวงศ์, 2551) เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะทำหน้าที่ของพระสาวก สืบทอดคำสอนพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า มักพบข่าวคราวที่ไม่ดี ข่าวคราวในด้านลบของพระสงฆ์เกิดขึ้นมากมาย บางกลุ่ม บางท่านกล่าวถึงขั้นว่า “เสื่อมศรัทธาต่อคณะสงฆ์ แต่ไม่เสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนา” ผู้วิจัยเองมองว่าปรากฏการณ์นี้ในทางสังคมไม่แปลก เพราะประเทศไทยเป็นดินแดนที่พระพุทธศาสนาสามารถประดิษฐานได้อย่างมั่นคงอย่างไม่ขาดตอน รวมทั้งเป็นที่ยอมรับในความบริสุทธิ์ของพระศาสนาที่มีมาแต่อดีต สภาพเช่นนี้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและความรู้ความเข้าใจของสังคมที่วิวัฒนาการไปตลอดเวลา เพราะในขณะที่พระพุทธศาสนามีบทบาทมากในประเทศไทย ดินแดนแห่งนี้ก็ไม่เคยว่างเว้นจากลัทธิวัตถุนิยมต่างๆ เช่นกัน ชาวพุทธจำนวนไม่น้อยเริ่มมีการบอกว่า พระภิกษุที่เคร่งครัด ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและนำศรัทธาในปัจจุบันมีน้อยแล้ว บางท่านเห็นว่าการเผยแผ่พระศาสนาในต่างประเทศนั้นได้บุญมาก เพราะจะช่วยสืบสานพระศาสนาได้ เมื่อพระพุทธศาสนาที่แท้จริงในประเทศไทยของเราต้องสูญหายไปจริงๆ

พระสงฆ์เป็นตัวแทนของสถาบันพระพุทธศาสนาที่มีพระธรรมวินัยเป็นศาสดา โดยที่การบรรพชาหมายถึง การออกไปจากเรือนสู่ความไม่มีเรือน เป็นพระสงฆ์ที่มุ่งสละ อาศัยวัตถุแต่น้อยเพียงเท่าที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตโดยไม่สะสม เพื่อต้องการทำให้นิพพานให้แจ้ง ขณะเดียวกันการบรรพชา ระยะสั้นเป็นการเรียนรู้ที่จะฝึกฝนตนเองให้มีคุณค่า พัฒนาการให้ก้าวสูงขึ้นไปในไตรลักษณ์เพื่อให้เกิดปัญญา ก้าวที่สำคัญของการบรรพชาธรรม ในสังคมไทยปัจจุบันที่มีลักษณะสำคัญคือวัตถุนิยมและบริโภคนิยม (พระมหาเสวีชน นริสสโร (พันธ์ประโคน), ดร.ชมกร เศรษฐบุตร, และร.ต.อ. ดร.ชาติรี อุตสาหกรรม, 2558) ภายใต้โลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน สังคมไทยได้รับอิทธิพลจากความรุ่งเรืองของลัทธิวัตถุนิยมและบริโภคนิยมอย่างกว้างขวางยิ่ง พระภิกษุก็มีใช้ช้อยกเว้นการต่อสู้ระหว่างพระพุทธศาสนาและลัทธิวัตถุนิยมตะวันตกจึงเข้มข้นไม่น้อยไปกว่าในอดีตที่สังคมมีความขาดแคลนทางวัตถุในขณะที่ยุทธธรรมของลัทธิวัตถุนิยมมีมากขึ้นทั้งในระดับผู้บริหารประเทศและประชาชนทั่วไปนั้นก็ยังมีความพุทธจำนวนมากที่เชื่อว่าพระนิพพานสามารถเข้าถึงได้จริง แม้แต่ในชาติเดียวหรือเพียงไม่กี่ชาติอย่างน้อยประชาชนส่วนใหญ่จะยังเชื่ออยู่ว่าสังคมอยู่อย่างมีความสุขได้ด้วยสติ มีใช้ด้วยการแย่งชิงผลประโยชน์โดยไม่ต้องคำนึงถึงวิธีการว่าชั่วร้ายเพียงใดนี้ก็หมายความว่า พระภิกษุในพระพุทธศาสนายังมีความสำคัญอย่างยิ่งอยู่ (ศิริน พงศ์มพัฒน์, 2559) ซึ่งพุทธศาสนิกชนเองก็ไม่ควรที่จะอนุমানรวมว่าคณะสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งผิดก็ถือว่าผิดทั้งหมด ต้องแยกเป็นรายบุคคล

บทความฉบับนี้ จึงมุ่งหมายจะศึกษาวิกฤตการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันโดยใช้หลักพุทธวิธีที่มีปรากฏในปุคคัลปสัทธสูตร เพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขวิกฤตการณ์นี้ ด้วยความหวังว่าจะเป็นแนวทางให้พุทธศาสนิกชนจะไม่เอาคณะสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งเป็นบรรทัดฐานแล้วเหมารวมว่า คณะสงฆ์ทั้งหมดไม่เป็นที่พึ่งแห่งศรัทธา ในเรื่อง แม้กระทั่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเองพระองค์ก็เคยพรรณนาถึงอนิสงส์และโทษของผู้ที่ศรัทธาเฉพาะตัวบุคคลไว้

รูปแบบวิกฤตศรัทธาในพระสงฆ์

ปัญหาของศรัทธามาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจนเกิดการแก้ไขปัญหาในรูปแบบที่ต่างออกไปจากข้อมูลที่ปรากฏในพระไตรปิฎกโดยจะพบหลักฐานดังนี้

1. รูปแบบวิกฤตวิกฤตศรัทธาในพระสงฆ์ตามหลักปุคคัลปสัทธสูตร พระพุทธองค์ตรัสไว้ในปุคคัลปสัทธสูตร อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต ว่า ภิกษุทั้งหลาย ความเลื่อมใสที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล มีโทษ 5 ประการนี้ คือ

1.1 บุคคลผู้เลื่อมใสในบุคคลที่ต้องอาบัติเป็นเหตุให้สงฆ์ยกวัตร มีความคิดอย่างนี้ว่า ‘บุคคลผู้เป็นที่รัก เป็นที่พอใจของเรานี้ถูกสงฆ์ยกวัตรเสียแล้ว’ จึงไม่เลื่อมใสในภิกษุทั้งหลาย เมื่อไม่เลื่อมใสในภิกษุทั้งหลาย จึงไม่คบภิกษุเหล่านี้ เมื่อไม่คบภิกษุเหล่านี้ จึงไม่ฟังสัทธรรม เมื่อไม่ฟังสัทธรรม จึงเลื่อมจากสัทธรรม นี้เป็นโทษของความเลื่อมใสที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลประการที่ 1

1.2 บุคคลผู้เลื่อมใสในบุคคลที่ต้องอาบัติเป็นเหตุให้สงฆ์สั่งให้เขานั่งท้าย มีความคิดอย่างนี้ว่า ‘บุคคลผู้เป็นที่รัก เป็นที่พอใจของเรานี้ถูกสงฆ์สั่งให้เขานั่งท้ายเสียแล้ว’ จึงไม่เลื่อมใสในภิกษุทั้งหลาย เมื่อ

ไม่เลื่อมใสในภิกษุทั้งหลาย จึงไม่คบภิกษุเหล่านี้ เมื่อไม่คบภิกษุเหล่านี้จึงไม่ฟังสัทธรรม เมื่อไม่ฟังสัทธรรม จึงเสื่อมจากสัทธรรม นี่เป็นโทษของความเลื่อมใสที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลประการที่ 2

1.3 บุคคลผู้เลื่อมใสในบุคคลที่หลีกเลี่ยงไปสู่อื่น มีความคิดอย่างนี้ว่า ‘บุคคลผู้เป็นที่รัก เป็นที่พอใจของเราหลีกเลี่ยงไปสู่อื่นเสียแล้ว’ จึงไม่คบภิกษุเหล่านี้ เมื่อไม่คบภิกษุเหล่านี้ จึงไม่ฟังสัทธรรม เมื่อไม่ฟังสัทธรรม จึงเสื่อมจากสัทธรรม นี่เป็นโทษของความเลื่อมใสที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลประการที่ 3

1.4 บุคคลผู้เลื่อมใสในบุคคลที่ลาสิกขา มีความคิดอย่างนี้ว่า ‘บุคคลผู้เป็นที่รัก เป็นที่พอใจของเรานี้ได้ลาสิกขาไปแล้ว’ จึงไม่คบภิกษุเหล่านี้ เมื่อไม่คบภิกษุเหล่านี้ จึงไม่ฟังสัทธรรม เมื่อไม่ฟังสัทธรรม จึงเสื่อมจากสัทธรรม นี่เป็นโทษของความเลื่อมใสที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลประการที่ 4

1.5 บุคคลผู้เลื่อมใสในบุคคลที่ตายแล้ว มีความคิดอย่างนี้ว่า ‘บุคคลผู้เป็นที่รัก เป็นที่พอใจของเรานี้ได้ตายเสียแล้ว’ จึงไม่คบภิกษุเหล่านี้ เมื่อไม่คบภิกษุเหล่านี้ จึงไม่ฟังสัทธรรม เมื่อไม่ฟังสัทธรรมจึงเสื่อมจากสัทธรรม นี่เป็นโทษของความเลื่อมใสที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลประการที่ 5 ภิกษุทั้งหลาย ความเลื่อมใสที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล มีโทษ 5 ประการนี้แล (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 22 ข้อที่ 250 หน้าที่ 390-391, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

จากพุทธพจน์นี้ บ่งชี้ได้ชัดถึงพุทธศาสนิกชนบางกลุ่ม บางท่านในปัจจุบันเลือกเคารพศรัทธาในบุคคลมากกว่าศรัทธาในคณะสงฆ์ เลือกเอาแต่ที่ถูกใจว่า นี่พระฉันนั้น นี่ไม่ใช่พระของฉัน เคารพนับถือเฉพาะพระสงฆ์ที่ตนเลื่อมใสบ้าง พอใจพระรูปนี้ ไม่พอใจพระรูปนี้บ้าง พระรูปนี้ถูกใจฉัน พระรูปนี้ไม่ถูกใจฉันบ้าง พระของฉันลาสิกขาไปแล้ว พระรูปอื่นไม่ใช่พระของฉันบ้าง พระของฉันมรณภาพแล้ว พระรูปอื่นไม่ใช่พระของฉันบ้างเมื่อใจบุคคล ไม่ใส่ใจในพระสัทธรรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เลือกเอาสิ่งที่ตนชอบมากกว่าสิ่งที่ถูก เมื่อเลือกที่จะศรัทธาในบุคคลเมื่อไม่ได้ตามที่หวัง หรือเมื่อมีความต่าง รวมทั้งไม่ได้ตั้งมั่นในพระสัทธรรม เมื่อเสพข้าว พบพบข้าวคราวที่ไม่ดี ข้าวคราวในด้านลบของพระสงฆ์ ก็เสื่อมศรัทธาเหมารวมหมดว่า คณะสงฆ์ไม่ดี เสื่อมศรัทธาต่อคณะสงฆ์ซึ่งวิฤตการณ์สอดคล้องกันตามหลักบุคคลุปปาสทสูตร เพราะความนิยมทางสังคมส่วนมากยึดติดวัตถุ ยึดติดบุคคล มากกว่าคำสอนที่ชักชวนในการสร้างชีวิต

2. รูปแบบวิฤตศรัทธาในสมัยปัจจุบัน เนื้อความในบุคคลุปปาสทสูตรมาวิเคราะห์กับความนิยมคนบางกลุ่ม บางท่านในปัจจุบัน จึงทำให้เห็นว่ามีปัจจัยดึงดูดให้เลือกศรัทธาในตัวบุคคลมากกว่าคณะสงฆ์ ดังต่อไปนี้

ในยุคปัจจุบัน พุทธศาสนิกชนมีความเคารพศรัทธาในบุคคลและวัตถุ มากกว่าพระสัทธรรมซึ่งเป็นหัวใจหลักของพระพุทธศาสนา เมื่อนับถือในตัวบุคคลมากเกินไป ยึดติดในตัวบุคคลมากเกินไป จะทำให้ตัวเราเกิดความคาดหวัง บางท่านถึงขั้นศรัทธาจนเกิดเหตุ จนไม่ฟังเหตุใดๆ ไม่ใช่ปัญญาพิจารณา ฟังแต่ตัวบุคคลจนเกินเหตุ โดยไม่สนใจความถูก หรือบางท่านพอได้ยินข่าวเสียหายของพระภิกษุบางรูป ก็เหมารวมว่าพระไม่ดีไปทั้งหมด โดยไม่ได้มองที่พระสัทธรรม หรือไม่ได้มองที่พระที่ท่านตั้งใจรักษาพระพุทธศาสนาก็มีมาก การที่พระรูปใดมีคุณสมบัติเด่นขึ้นมา ก็ให้เป็นประโยชน์แก่สงฆ์ เพื่อจะได้มาช่วยกันปรับปรุงสงฆ์ให้ดีขึ้น ไม่ใช่ไปเอาเด่นเอาดีให้มหาชนยึดติดเป็นเครื่องเชิดชูตัว เมื่อเรามีความสามารถขึ้นมาเราต้องเอาความสามารถนั้นไปช่วยสงฆ์ ว่าทำอย่างไรจะให้คุณสมบัติส่วนรวมดีขึ้นมาได้ และให้พระศาสนาอยู่ ให้บุคคลดี โดยเอื้อประโยชน์แก่สงฆ์ ให้สงฆ์ดี

เพื่อเกื้อกูลต่อการพัฒนาบุคคล ไม่ใช่ให้บุคคลดีเพื่อดูเอาประโยชน์ไปจากสงฆ์ และไม่ใช่ให้สงฆ์ดีเพื่อผลประโยชน์ของบุคคล ตลอดจนอย่าให้พระศาสนาเสื่อมหายไปกับบุคคล (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2537) ศรัทธาที่มาในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท คือความเชื่อ ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่น ความเชื่อในบาปบุญ คุณโทษ เชื่อในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และไม่ใช้ประโยชน์ แต่สิ่งสำคัญต้องประกอบไปด้วยปัญญา มีเหตุผลเพียงพอที่จะเชื่อถือ ศรัทธาในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ใช่จะเชื่อถือแบบขาดเหตุผลหรือปราศจากปัญญา ให้อยู่ในรูปของพระธรรมวินัยหรือเบญจศีลเบญจธรรม สิ่งเหล่านี้เรียกว่า ศรัทธาโดยแท้ และ ถูกต้องตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในเถรวาท (พระอุดมศักดิ์ ปญญาโร (แก้วพันธวงศ์), 2557) อนึ่งความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผลคือมีปัญหาเป็นเครื่องรองรับเพราะมักจะปรากฏอยู่กับปัญญาเป็นส่วนมากความสำคัญของศรัทธาถือเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่หวังไว้หรือเป้าหมายสูงสุดในพุทธศาสนาตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า “หมู่มสัตว์ผู้ต้องการฟังธรรมจงปล่อยศรัทธามาเถิดเราจะได้เปิดประตูมตรธรรมแก่เหล่าสัตว์แล้ว” สิ่งที่ควรศรัทธาพบวาก็คือพระรัตนตรัยเพราะเป็นทางให้เกิดสติปัญญาเข้าถึงความพ้นทุกข์ได้ (พระครูโพธิสุตาทธ (อุดมอภิวฑฒโน), 2562) พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของผู้รู้ พุทธศาสนิกชนควรมีศรัทธาอันประกอบด้วยปัญญา ไม่หวั่นไหวด้วยตัวบุคคล ไม่ห่างเหินจากพระสัทธรรม มีพระสัทธรรมอยู่ในใจ นำไปประพฤติปฏิบัติพัฒนาคุณธรรมความดีตน ให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

จากเนื้อความที่วิเคราะห์เนื้อความในบุคคลอุปสรรคสมาธิวิเคราะห์กับความนิยมของพุทธศาสนิกชนบางกลุ่ม บางท่านในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า เรื่องราวอันสั่นคลอนศรัทธาของประชาชนพวกเขามีศรัทธาในพระพุทธศาสนา แต่ไม่รู้จะเริ่มต้นที่ใด ส่วนมากเริ่มต้นวางศรัทธาลงที่พระสงฆ์ เพราะเป็นรูปธรรมที่เห็นชัดก่อนอย่างอื่น (พระครูวินัยธรชัยภูธร อุดมโม (ณ น่าน), 2564) มากกว่าการฟังพระสัทธรรมนั้นคือวิกฤตแห่งศรัทธา เพราะถ้าหากยึดติดในตัวบุคคลแล้วไม่ปฏิบัติตามพระสัทธรรม ไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่ดี เป็นเหตุให้มีศรัทธาไม่ตั้งมั่นในพระรัตนตรัย มีพอเหตุอันใดมากระทบใจ ก็เสื่อมศรัทธา เมื่อขาดปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาภิเษกหามรรวมว่าคณะสงฆ์ไม่ดี ไม่น่าเลื่อมใสเลื่อมศรัทธา หรือไม่มีการพัฒนาคุณธรรมความดี หวังเพียงชอบที่เข้าหาบุคคลนั้น แต่ไม่เข้าหาพระสัทธรรม

3. รูปแบบวิกฤตศรัทธาในพระสงฆ์ในปัจจุบันที่สัมพันธ์กับวิกฤตในสมัยพุทธกาล
พระสงฆ์ในปัจจุบันสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเลื่อมศรัทธาและเป็นที่พึ่งสำหรับการสร้างความดีของผู้คนได้น้อยลง มีสาเหตุดังต่อไปนี้

3.1 ปัญหาเชิงคุณภาพของพระสงฆ์ ลัทธิวัตถุนิยมตะวันตกกลับเข้มแข็งมากกว่าและได้มีอิทธิพลทั้งต่อประชาชนและพระภิกษุซึ่งสังคมคาดหวังไว้สูงว่าจะช่วยสืบสานพระศาสนาด้วยจนกระทั่งเมื่อราว 100 กว่าปีมานี้เองที่เริ่มมีการชำระวิถีปฏิบัติและนำไปสู่ช่วงองกวมของวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมและไม่ยากจนเกินไป ส่งผลให้ในช่วง 40-60 ปีมานี้มีความสนใจการปฏิบัติธรรมกันมาก ความเข้มแข็งของพระภิกษุที่เห็นความสำคัญของการปฏิบัติยังคงมีอยู่และนับว่าโดดเด่นและมีเทคนิคการปฏิบัติที่หลากหลายไม่ด้อยไปกว่าที่ใดในโลกปัญหาอยู่ที่จำนวนพระสงฆ์มิได้สะท้อนความรุ่งเรืองของพระศาสนาในขณะที่ฆราวาสเข้าหาการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังมากขึ้น พระภิกษุกลับแตกต่างกันอย่างมากในการใช้ชีวิตแบบบรรพชิตพระภิกษุที่มีปฏิปทาสูงส่งและหาได้ยากยังมีอยู่มาก

โดยเป็นที่เลื่อมใสของชาวพุทธจำนวนมาก ในขณะที่ส่วนที่เสพวัตถุนิยมกลายเป็นตัวอย่างที่ทำให้ผู้คนจำนวนมากเลื่อมศรัทธาในอดีต พระภิกษุตั้งแต่ยุคก่อนกรุงเก่ามีความสนใจคาถาอาคมและเครื่องรางของขลังมาก ซึ่งส่วนหนึ่งอาจมาจากอิทธิพลของพราหมณ์และอีกส่วนหนึ่งมาจากการเป็นที่พึ่งของคนทั่วไปที่ต้องการที่พึ่งที่ง่ายและรู้สึกไม่ปลอดภัยจากสงครามซึ่งเคยมีอยู่บ่อยครั้งในปัจจุบัน พระภิกษุที่สนใจคาถาอาคมยังมีอยู่บ้าง แต่มิได้สนใจการเจริญฌานอันสงบเหมือนพระภิกษุในอดีต จึงมักมีภาพของการอวดอ้างความขลังเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนผู้ที่เข้าพึ่งพระศาสนาโดยบวชเป็นพระภิกษุด้วยเหตุผลต่างๆ แต่เวลาผ่านไปอาจมิได้สนใจการปฏิบัติเพื่อชำระกิเลส ทำให้กลายเป็นปัญหาคุณภาพของบุคลากรสงฆ์ (ตีรณ พงศ์มฆพัฒน์, 2559) แนวคิด “ความศักดิ์สิทธิ์” เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาด้วย (สกุล อันมา, 2558)

3.2 บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาของพระภิกษุ วัดเคยเป็นแหล่งความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ต่อมาบทบาทของพระสงฆ์ในเรื่องทางโลกก็ลดลงไปตามเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคม โรงเรียนถูกกำหนดให้แยกออกจากวัดและบทบาทของพระภิกษุเองก็ถูกตัดขาดจากระบบการศึกษาสมัยใหม่ในทางโลก ประชาชนได้หันไปพึ่งรัฐสวัสดิการ การเอื้อประโยชน์จากรัฐและโอกาสจากโลกาภิวัตน์วงการศึกษาระดับสูงได้พยายามปรับตัวด้วยการให้พระภิกษุสามเณรเรียนรู้เรื่องทางโลกมากขึ้น มีการให้ปริญญาชั้นสูงแก่พระภิกษุที่บวชเรียนไปจนถึงฆราวาสที่สนใจการปรับตัวนี้เป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่วงการสงฆ์ที่ผู้บวชเรียนสามารถมีอนาคตได้หากในภายหลังจะลาเพศบรรพชิตไปประกอบอาชีพแบบคนทั่วไปอย่างไรก็ตาม การปรับบทบาทของพระสงฆ์ดังกล่าวยังคงเป็นการปรับตัวเชิงปริมาณและการปรับตัวเข้าหาเรื่องทางโลกเป็นหลักพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้หันไปเผยแผ่ศาสนาในเชิงสังคมและกลายเป็นนักปฏิบัติทางสังคมแบบต่างๆ จำนวนหนึ่งต้องแทรกความบันเทิงและความตลกเข้าไปกับคำสอนสิ่งเหล่านี้มีประโยชน์และอาจสอดคล้องกับยุคสมัยมากกว่าบทบาทดั้งเดิมที่เน้นวิद्याคมและรอให้ประชาชนเข้าวัด ทว่าพระภิกษุนั้นจำเป็นต้องรักษาและพัฒนาความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติจนกระทั่งเข้าสู่ธรรมชั้นสูง จึงจะเป็นที่พึ่งของพุทธศาสนิกชนได้จริงจังคำตอบเกี่ยวกับบทบาทหลักของพระภิกษุจึงอยู่ที่ความเชี่ยวชาญหรือความเข้มแข็งในทางธรรมเป็นสำคัญ (ตีรณ พงศ์มฆพัฒน์, 2559)

3.3 บทบาทและคุณภาพของผู้นำคณะสงฆ์ พระสงฆ์ในปัจจุบันได้รับการสรรเสริญจากฝ่ายปกครองบ้านเมืองด้วยยศพระเหมือนเช่นในอดีต โดยมียศถาบรรดาศักดิ์และคำเรียกนำหน้าเป็นสัญลักษณ์ ยิ่งนานวันพระสงฆ์ยิ่งนิยมการเรียกตามยศพระแทนการเรียกขานแบบโบราณการกำหนดให้สมณศักดิ์มิได้มาจากการยอมรับในปฏิบัติและความมั่นใจด้านการปฏิบัติ เพราะมีข้ออ้างว่าภูมิธรรมนั้นวัดกันไม่ได้และเป็นเรื่องเฉพาะตนทว่า ยศพระกลับกลายเป็นสิ่งที่ผูกกับอายุของการบวชเรียน การระดมทุนทรัพย์ และการสร้างถาวรวัตถุหรือโครงการขนาดใหญ่การไต่เต้าตามเส้นทางอาวุโสและเส้นสายคล้ายแบบราชการมักให้ออกาสแก่พระภิกษุที่ทุ่มเทให้กับเรื่องลาภยศและมีได้ให้เวลาสำหรับการปฏิบัติ การแก้ไขปัญหาก็จำเป็นต้องแก้ทั้งส่วนคณะสงฆ์และส่วนภาครัฐหรือภาคประชาชน คือ

3.3.1. พระสงฆ์ (คณะสงฆ์) ต้องมีการควบคุมดูแล ให้ความรู้ที่ถูกต้อง จัดการคัดกรอง ตรวจสอบผู้จะบวชอยู่ และมีบทลงโทษที่เห็นเป็นรูปธรรมเมื่อมีการละเมิด กล่าวง่ายๆ คือ ให้ความรู้คู่ การปฏิบัติ มีกรอบเด่นชัด รับผิดชอบภัย

3.3.2. ภาครัฐ ต้องมีกฎหมายที่เข้ามาคุ้มครอง ปกป้องพระศาสนา และมีบทลงโทษต่อผู้ ล่วงละเมิด มีหน่วยงานรับผิดชอบที่สามารถเข้ามาแก้ไขปัญหาทันทีที่กล่าวง่ายๆ คือ คุ้มครองปกป้อง สอดส่องดูแลร่วมแก้ปัญหา

3.3.3. ภาคประชาชน ต้องมีการให้ความรู้ที่เกี่ยวกับพระศาสนาที่ถูกต้อง เปิดช่องให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสอดส่อง การดูแล การปกป้องคุ้มครองพระศาสนา กล่าวง่ายๆ คือศึกษา ถูกต้อง สอดส่องศรัทธา (พระมหาณัฐวุฒิ ภิรมย์โม และพระมหาวิโรจน์ คุตตวิโร, 2564)

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ บทบาทของภาครัฐซึ่งสามารถหนุนช่วยในเรื่องทิศทางและการ บริหารจัดการได้ความพยายามสนับสนุนพระศาสนาคงมีอยู่มาก แต่ภาครัฐมิได้เอาใจกับปัญหาความ เสื่อมในวงการพระสงฆ์ ภาครัฐยังคงมองการปกครองสงฆ์แบบรัฐข้าราชการจากเหตุการณ์ใน ประวัติศาสตร์ เคยมีการกวาดล้างพระภิกษุที่ยกตนเหนือคนทั่วไป เช่นการกวาดอุตริมนุสธรรมมาแล้ว ซึ่งครั้งใหญ่ที่ถึงขั้นเสียเลือดเนื้ออย่างน่าเศร้าสลดเกิดในพม่าภายหลังรัชสมัยพระเจ้านันทบุเรงสำหรับ เมืองไทยในอดีต ยังไม่มีการจารึกไว้ว่าเคยมีการกวาดล้างกันขนานใหญ่หรือไม่ แต่หวังว่าคงไม่เกิด ความน่าเศร้าใดๆ ในอนาคตเป็นที่น่าเสียดายที่ปัจจุบันนี้ผู้บริหารประเทศยังมักสนใจเปลือกนอก มากกว่าการเผยแผ่ธรรมที่ความสำคัญอยู่ที่การพึงธรรม การสนทนาธรรม และการปฏิบัติธรรมล่าสุด เราจะเห็นกระแสการยอมรับฟ้ายันต์ที่เกลือกกลั้วธุรกิจ ในขณะที่กลับละเลยปัญหาการปิดสถานีวิฑูรย์ เสี่ยงธรรมและการเผยแผ่ธรรมในระดับประเทศทั้งที่เคยกระทำได้มาก่อน จนกระทั่งพระภิกษุสาย ปฏิบัติจำนวนหนึ่งถึงขั้นต้องประกาศ? คำว่าบาตร? นายกรัฐมนตรีและคณะกรรมการ กสทช. ภาครัฐ ไม่ควรปล่อยปละความไม่ชอบที่เบียดบังพระศาสนาให้เป็นเรื่องของพระสงฆ์เอง ไม่ควรมองพระสงฆ์ที่ แสดงตนเพื่อประโยชน์สาธารณะว่ากระทำสิ่งที่มีใช้กิจของสงฆ์ แต่กลับยกย่องพระภิกษุที่เติบโตจาก พุทธพาณิชย์และความมั่งงายนอกพระพุทธศาสนา รัฐบาลคงต้องคิดถึงมาตรการป้องกันและปราบปรามการประพฤติผิดเกี่ยวกับศาสนาอย่างเป็นระบบเสียแล้ว (ธีรณ พงศ์มขพันธ์, 2559)

แนวทางการแก้วิกฤตวิกฤตศรัทธาในพระสงฆ์ตามหลักปุคคลีปสาทสูตร

พระพุทธศาสนาสอนให้พุทธบริษัท ดำเนินชีวิตด้วยสติปัญญา ไม่เชื่อง่าย ไม่มั่งงาย เน้นเรื่อง ตนและการพึ่งตน ให้มีตน ซึ่งมีธรรมเป็นที่พึ่ง ถือเอาการประพฤติธรรมคือ สุจริต กาย วาจา ใจ เป็น แนวทางแห่งการพึ่งตนเอง ผู้วิจัยนำเนื้อความที่มีปรากฏในในปุคคลีปสาทสูตรผนวกกับปัญหาที่พบใน ปัจจุบันแล้ว จึงนำเสนอรูปแบบในการแก้การแก้ไขวิกฤตศรัทธาด้วยหลักปุคคลีปสาทสูตร ดังต่อไปนี้

1. ยึดมั่นในพระสัทธรรมมากกว่ายึดติดบุคคล จะเห็นได้ว่า พุทธศาสนิกชน บางกลุ่ม บาง ท่าน ในปัจจุบัน ยึดติดในพระสงฆ์ที่ทำตัวล่งและศักดิ์สิทธิ์ หลงใหลคลั่งไคล้ จนไม่เห็นพระธรรม พระสงฆ์ก็เป็นสมมุติสงฆ์อันพวกเขาติดใจหลงใหล หลงใหล คลั่งไคล้ นั้นแหละมาบังไม่เห็นธรรมซึ่งเป็น เรื่องที่น่าเสียดายมาก เพราะพระธรรมเป็นสิ่งสูงสุด (วศิน อินทสระ, 2558) พระสงฆ์เคารพ

พระพุทธเจ้า เคารพพระธรรม ซึ่งวิฤติศรัทธาที่เกิดขึ้นในใจของชาวพุทธ โดยเฉพาะในพระสงฆ์ผู้ซึ่งชาวพุทธท่องมาแต่เด็กและสั่งสอนกันต่อมาว่า เป็นกลุ่มชนผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วสั่งสอนผู้อื่นให้รู้ตาม “วิฤติ” หมายถึง เวลา หรือเหตุการณ์เข้าขั้นอันตราย อยู่ระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อ ซึ่งจะนำไปทางดีหรือทางร้ายก็ได้ แต่ระหว่างช่วงวิฤตินั้นจะเกิดความสับสนขึ้นได้ (ภารตี พูลประภา เอี่ยมเจริญ, 2561) ชาวพุทธบางพวก พบข่าวคราวที่ไม่ดี ข่าวคราวในด้านลบของพระภิกษุบางรูป ซึ่งประพดิตัวไม่เหมาะสม ก็เหมารวมว่าคณะสงฆ์ไม่ดี เสื่อมศรัทธาในคณะสงฆ์ นั้นหาสมควรไม่ เพราะพระภิกษุบางรูปเป็นสมมุติสงฆ์ เมื่อไม่สำรวจในศีลสังวร อินทริยสังวร และยังมีญาณสังวร ก็มีโอกาสมิถุนาทำเรื่องเสียหายได้ แต่ไม่ใช่จะเป็นกันทั้งหมด เมื่อติดในตัวบุคคลที่ทำผิด หรือในบุคคลที่ชอบใจ ไม่ชอบใจเป็นหลัก จึงไม่สนใจในพระสัทธรรม เมื่อไม่สนใจพระสัทธรรม ก็ไม่มีปัญหาพิจารณาตรองโดยธรรม เมื่อไม่มีปัญหาพิจารณาตรองโดยธรรม จึงเหมารวมคณะสงฆ์ว่าไม่ดี หรือยึดติดเฉพาะพระภิกษุรูปนี้ ท่านจะทำผิดก็ตาม จะถูกก็ตาม จะอยู่อาวาสไหนก็ตาม จะลาสิกขาก็ตาม จะมรณภาพก็ตาม ก็ยังติดใจหลงใหล หลงใหล คลั่งไคล้ในพระภิกษุรูปนั้น พระสัทธรรมบทไหน ก็หาได้น้อมมาใส่ใจ มุ่งเน้นแค่ตัวบุคคลเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดวิฤตแห่งศรัทธา เพราะยึดติดแค่บุคคล ว่าผิดบุคคลบางคนแล้วเหมารวมว่าคณะสงฆ์ไม่ดี หรือยังติดใจหลงใหล หลงใหล คลั่งไคล้ในพระภิกษุรูป ไม่ใส่ใจในคณะสงฆ์เลย ตัวพระภิกษุเอง เวลาแนะนำสั่งสอนพุทธศาสนิกชน ไม่ควรให้ยึดติดในตัวเอง หรือวัตถุมงคล ให้ยึดติดในพระสัทธรรมธรรมเป็นหลัก ถ้ายึดตัวเองแล้ว เมื่อพระภิกษุนั้นทำผิด ย้ายอาราม ลาสิกขา มรณภาพ พุทธศาสนิกชนกลุ่มนั้น เมื่อไม่มีพระสัทธรรมในใจ เป็นผู้ศรัทธาในตัวบุคคล ก็จะไม่ใส่ใจในคณะสงฆ์ เสื่อมศรัทธาในคณะสงฆ์เลย ก็มี คณะสงฆ์ควรสอดส่องดูแลผู้ที่เข้าบวชให้อยู่ในกรอบของพระธรรมวินัยดูแลความประพฤติไม่ให้ ออกนอกธรรมนอกรวินัย เพื่อป้องกันกรณีเตียนในภาพลักษณ์ด้านลบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. พระพุทธศาสนาอาศัยพุทธบริษัท 4 ทำหน้าที่ของตน พุทธบริษัท 4 ประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา (ภิกษุณี ยังไม่เป็นที่ยอมรับในคณะสงฆ์ไทย) ต่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยกันมา ยาวนาน ภิกษุ ภิกษุณี ต้องทำหน้าที่ของตนให้ถูกต้องสมบูรณ์ทั้งด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระ ประพฤติปฏิบัติตนตามสิกขาบทในพระวินัยอย่างเคร่งครัดเพื่อขัดเกลากิเลส เผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์แก่อุบาสก อุบาสิกาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง ส่วนอุบาสก อุบาสิกา มีหน้าที่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ฟังธรรมตามกาลเพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาที่ประกอบด้วยปัญญา เพราะฉะนั้นพุทธบริษัททั้ง 4 ควรตั้งมั่นในพระสัทธรรม ผูกพันอบรมตัวเองโดยธรรมศึกษาพระสัทธรรมให้เข้าใจโดยถ่องแท้ มองถึงผลประโยชน์คือคุณงามความดีที่จะเกิดมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตนทางอามิสวัตถุที่จะได้รับ เมื่อมีภัยเกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา ก็ช่วยกันปกป้อง ไม่อ่อนไหวตามกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละวัน เมื่อพุทธบริษัททำหน้าที่ของตนให้บริบูรณ์มุ่งเน้นไปที่หน้าที่ของตนช่วยกันรักษาไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวนานแล้ว สมจริงดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในกัมพิลสูตร อังคุตตรนิกาย ปัญจนิบาตว่า “กัมพิละ เมื่อตถาคตปรินิพพานแล้ว ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาในธรรมวินัยนี้

- 2.1 อยู่อย่างมีความเคารพ มีความยำเกรงในศาสนา
- 2.2 อยู่อย่างมีความเคารพ มีความยำเกรงในธรรม
- 2.3 อยู่อย่างมีความเคารพ มีความยำเกรงในสงฆ์
- 2.4 อยู่อย่างมีความเคารพ มีความยำเกรงในสิกขา
- 2.5 อยู่อย่างมีความเคารพ มีความยำเกรงกันและกัน (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 22 ข้อที่ 202 หน้าที่ 344, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

3. ศรัทธาควรประกอบด้วยปัญญา คนเราก่อนที่จะปักใจเชื่อสิ่งใด หากไม่ประกอบด้วยปัญญาก็จะถูกชักจูงไปในทางที่ผิด พระพุทธ ศาสนาเป็นศาสนาของผู้รู้ เมื่อจะปักใจเชื่อสิ่งใด ควรใช้ปัญญาตรองเสมอ ตรองให้เห็นความจริง สืบค้นจากเหตุไปสู่อุผล เห็นถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์ และไม่ใช้ประโยชน์ แล้วถือทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ แก่ตนและผู้อื่น เมื่อได้ยินได้ฟังข่าวคราวที่ไม่ดี ข่าวคราวในด้านลบของพระสงฆ์ ก็ไม่เหมารวมว่าคณะสงฆ์ไม่ดี เพราะพระภิกษุเหล่านั้นก็ยังคงเป็นผู้ฝึกตนอยู่ ควรเน้นไปที่พระสัทธรรม น้อมนำพระสัทธรรมมาไว้ในใจ พระพุทธศาสนานั้น ยึดหลักการปลูกศรัทธาโดยเริ่มจากการแสดงความปรารถนาอย่างจริงใจและเมตตากรุณา ด้วยการแนะนำบุคคลให้ใช้ปัญญาของตนพิจารณาไตร่ตรองพระธรรมคำสอนต่าง ๆ ด้วยเหตุและผลโดยไม่มีการชักจูง ไม่มีการบังคับขู่เข็ญแต่ประการใด ครั้นเมื่อบุคคลเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ถูกต้องถ่องแท้แล้ว จึงค่อยตัดสินใจเชื่อเป็นลำดับต่อไป (พระภควานาวิริยคุณ, 2541) เพราะฉะนั้นพระภิกษุ ควรแนะนำชักชวนให้พุทธศาสนิกชน ประกอบเหตุแห่งบุญเขตในพระพุทธศาสนา แนะนำให้ใช้ปัญญาตรองให้เห็นความจริง ไม่ให้หลงเชื่อในสิ่งที่ไม่ใช่สาร ทั้งตนเองก็ตั้งมั่นในพระสัทธรรม ไม่ชักนำไปเชื่อในสิ่งที่พาหลงมกายนอกพระพุทธศาสนา ส่วนพุทธศาสนิกชน ควรมีความเชื่ออันประกอบด้วยปัญญา ควรตรองให้เห็นความจริง ก่อนค่อยเชื่อ จะได้ไม่เชื่อในสิ่งที่ผิด เมื่อมีข่าวคราวพระภิกษุบางรูปในด้านลบ ไม่ควรปักเชื่อ ควรรู้ความจริงเสียก่อน เมื่อทราบความจริงแล้ว ควรวางใจกลาง ไม่นินยิตินร้ายจนเกินไป มีศรัทธาควบคู่กับปัญญา

4. ประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรม มองที่ตน ไม่ใช่มองที่ใคร พระพุทธศาสนามีรูปแบบการสืบสานวิถีแห่งศรัทธาที่มั่นคง ผ่านวิถีทางธรรม อันมีเป้าหมายสูงสุดคือพระนิพพาน (พระมหานันทกฤตที่ปงกโร, ชันทอง วัฒนธรรมประดิษฐ์ และบรรจบ บรรณรุจิ, 2562) การน้อมนำพระสัทธรรมมาขัดเกลาจิตใจตนเองก็เป็นสิ่งที่สำคัญ การปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม การปฏิบัติทำได้อย่างง่าย ๆ คือทำตนเองให้ดี ให้อยู่ในสุจริต ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายก็เท่านั้น ไม่ต้องยุ่งวุ่นวายอะไร ไม่ติดรูปแบบ แต่พยายามแสวงหาเนื้อหาที่แท้จริง ฝึกฝนอบรมตนเอง มีสิ่งไหนไม่บริบูรณ์ ก็ไปทำหน้าที่ของตนเองให้บริบูรณ์ เมื่อมีข่าวคราวพระภิกษุบางรูปในด้านลบ ก็ควรมองตนเองว่าตัวเราเองก็ยังไม่บริบูรณ์ยังต้องฝึกฝนอบรมตนเองอยู่ สามารถผิดพลาดได้เช่นกัน เห็นผู้ที่ประพฤติผิดพลาดไปแล้ว ก็ยกขึ้นเป็นกรณีตัวอย่าง ว่าตัวเราเองจะไม่ประพฤติผิดพลาดเช่นนั้น ทำใจของเราให้ปราศจากอคติ 4 ประการ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 21 ข้อที่ 19 หน้าที่ 30 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) อันประกอบด้วยความลำเอียง เพราะรัก โกรธ หลง และกลัว เพราะฉะนั้น ทั้งพระภิกษุและพุทธศาสนิกชน ควรปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ฝึกฝนอบรมใจตนเอง มีใจอยู่กับตน มองที่ตนไม่ใช่มองที่ใคร ทำตนเองให้บริบูรณ์

จะเห็นได้ว่า แนวทางรูปแบบการแก้ไขวิกฤตศรัทธาด้วยหลักบุคคลูปสาทสูตร ดังที่ผู้วิจัยได้ อรรถาธิบายไปนี้ จะชี้ชัดไปที่ ไม่ยึดติดบุคคล ให้ยึดมั่นในพระสัทธรรม ทำหน้าที่ของตนเอง มีศรัทธา อันประกอบด้วยปัญญา และการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มีใจที่ปราศจากอคติธรรม เป็นสิ่งที่คณะ สงฆ์และพุทธศาสนิกชน ควรปฏิบัติ เพื่อแก้ไขวิกฤตศรัทธาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

บทสรุป

รูปแบบการแก้ไขวิกฤตศรัทธาในพระสงฆ์ตามหลักบุคคลูปสาทสูตรนี้ พระพุทธองค์ตรัส เตือนสติพุทธศาสนิกชน ให้ใฝ่ในในพระสัทธรรมมากกว่าตัวบุคคล เพราะเมื่อยึดติดในตัวบุคคล มากกว่าพระสัทธรรมแล้ว ใจของบุคคลผู้ยึดติดนั้นจะประกอบด้วยอคติ 4 ประการ นั้นเป็นสัญญาณ ของความเสื่อม เป็นวิกฤตแห่งศรัทธา ศาสนาอันประกอบด้วยปัญญา เมื่อมีความเชื่อแล้วไม่ ประกอบด้วยปัญญาก็เป็นความหลงผิด ความเชื่ออันประกอบด้วยปัญญาเป็นเครื่องไตร่ตรองจึงจัดว่า เป็นศรัทธาที่แท้จริง รูปแบบการแก้ไขวิกฤตศรัทธาในพระสงฆ์นี้ จำเป็นต้องแก้ทั้งส่วนคณะสงฆ์และ ส่วนภาครัฐหรือภาคประชาชน ทำหน้าที่สอดส่องดูแล รักษาพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งตักเตือนห้าม ประาม ลงโทษผู้กระทำผิดตามสมควร เพราะพระภิกษุบางรูป ก็ไม่ใช่ว่าจะบริสุทธิ์บริบูรณ์ไปเสียทุก อย่าง มีโอกาสที่จะก่อความผิดพลาดได้ หรือพระภิกษุบางรูป ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ แต่ย้ายอาราม ลาสิกขา หรือมรณภาพ เมื่อยึดติดท่านเหล่านั้นเกินไป ไม่ใฝ่ในการฟังพระสัทธรรมสั่งสมความดี กลายเป็นผู้ยึดติดวัตถุและบุคคล เมื่อขอบใจก็ยึดติด หรือได้ยินได้ฟังข่าวพระภิกษุบางรูปในด้านลบ หากขาดการไตร่ตรองก็เหมารวมว่า คณะสงฆ์ไม่ดี ฉะนั้นจึงไม่ควรเอาบุคคลเป็นใหญ่ มากกว่าพระ สัทธรรมของพระพุทธองค์

อนึ่งพุทธบริษัท ควรเป็นหนึ่งเดียวกันในการจรรโลกและปกป้องพระพุทธศาสนาเอาไว้ รักษา ศาสนาธรรม บำรุงศาสนวัตถุ ดูแลศาสนบุคคล ทำหน้าที่ของตนเองให้บริบูรณ์ แนะนำเป็นกัลยาณมิตรที่ดี ต่อกัน ให้มีศรัทธาอันประกอบด้วยปัญญา ตั้งมั่นในพระสัทธรรม ทำในสิ่งที่ดี และปฏิบัติธรรมสมควร แก่ธรรม ผักฝนอบรมตนเองให้ดี เมื่อมีข่าวในด้านลบของคณะสงฆ์ ถ้าเป็นความจริงก็ช่วยกันแก้ไขโดย ธรรม ถ้าไม่ใช่ความจริงก็ช่วยกันปกป้องพระพุทธศาสนา เมื่อเป็นเช่นนี้ วิกฤตแห่งศาสนาในคณะสงฆ์ ก็จะลดลง เพราะพุทธบริษัททุกภาคส่วน มีเป้าหมายเดียวกันคือตั้งมั่นในพระสัทธรรม จรรโลงและ ปกป้องรักษาซึ่งพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- ตีรณ พงศ์มพัฒน์. (2559). *พระภิกษุในพระพุทธศาสนา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2565 จาก <https://www.matichon.co.th>.
- พระครูวินัยธรฐพรพรช อัครมโม (ณ น่าน). (2564). ชาวพุทธกับวิกฤตศรัทธา. *วารสารพุทธมัตต์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม*. (6)2, 244-257.
- พระครูโพธิสุตาท (อุดมอภิวิฑฒโน). (2562) ศรัทธาเป็นเครื่องข้ามโอฆะ. *วารสาร มจรปรัชญาปริทรรศน์*. (2)2, 95-110.

- พระมหาณัฐวุฒิ ภิรมย์โม และพระมหาวิโรจน์ คุตตวิโร. (2564). ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะที่เป็นโลกวิสัยของพระสงฆ์เถรวาทในประเทศไทย. *วารสาร มจร บาลีศึกษาศาสตร์ปริทรรศน์* (7)1, 135-149.
- พระธรรมกิตติวงศ์. (2551). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ อธิบายศัพท์และแปลความหมายคำวัดที่ชาวพุทธควรรู้*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระธรรมปิฎก. (2537). *เมืองไทยจะวิกฤต ถ้าคนไทยมีศรัทธาวิปริต*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2565 จาก <https://www.payutto.net>.
- พระมหานันทกฤต ทีปังกรโร, ชันทอง วัฒนประดิษฐ์, และ บรรจบ บรรณรุจิ. (2562). รูปแบบการสืบสานวิถีแห่งศรัทธาที่มั่นคงของ ชาวพุทธในสหภาพเมียนมา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* (7)4, 1098-1111.
- พระมหาเสรีชน นริสโร (พันธ์ประโคน), ชมกร เศรษฐบุตร, และชาติรี อุตสาหกรรมย์. (2558). การป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ที่ส่งผลต่อวิกฤติศรัทธาของชาวพุทธตามหลักนิติปรัชญา. *รายงานวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- พระภาวนาวิริยคุณ. (2551). *ศรัทธา รุ่งอรุณแห่งสันติภาพ*. นครปฐม: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- พระอุดมศักดิ์ ปญญาวโร (แก้วพันธวงศ์). (2557). ศึกษาการดำเนินชีวิตตามศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวพุทธลาว. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาวดี พูลประภา เอี่ยมเจริญ. (2561). รูปแบบการแก้ไขวิกฤติศรัทธาในพระสงฆ์ตามหลักพระธรรมวินัย. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*. (7)1, 25-40.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2542). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วศิน อินทสระ (2558). *ชาวพุทธกับวิกฤติศรัทธา*. กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์.
- สกุล อ้นมา. (2558). ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนในตำบลแสนสุข อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (23)21, 1-20.

